

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri pošti hranilnici v Ljubljani št. 11953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 7. februarja 1940

Cena posamezni številki din 1'50

Kdo ima prav?

Objavili smo odprto pismo gospoda Golla, ki je očital bencinskemu kartelu, da je kriv, če je zmanjkalo o Božiču v Sloveniji petroleja. Objavili smo tudi vse njegove druge očitke, a tudi njegov poziv kartelu, da ga toži, če je trdil neresnične vesti. Objavili smo tudi odgovor obeh glavnih petrolejskih družb, ki na kratko izjavljata, da je njuno delo pod državno kontrolo, da imajo kontrolne oblasti vsak hip možnost vpogleda v njih knjige in v vse njih poslovanje ter da je s tem zadostno zjamčeno, da ne trpe interesi javnosti in potrošnikov.

K temu pojasnilu smo dostavili, da to pojasnilo samo ne zadostuje, temveč da mora dati takšno pojasnilo sama nadzorna oblast. Njena dolžnost je sedaj, da spregovori in da pove, kako je z vso zadevo, predvsem pa, da jasno in določno pove, kako svoje nadzorstvo izvaja. Ali ga n. pr. izvaja s takšno rigoroznostjo, kakor nadzirajo dohodke trgovcev organi finančne uprave? Ali pa je njena gorečnost manjša, da se vsa kontrola niti dosti ne čuti, da je le bolj na papirju?

Javnost je slišala sedaj dvoje mnenj, potrebno pa je, da sliši sedaj še tretje mnenje, in sicer mnenje oblasti, ki je po svoji uradni dolžnosti dolžna, da ta spor zasleduje.

Javnost hoče zvedeti, kdo ima prav? Ali ima prav G. Goll ali ima prav bencinski kartel? Ne more biti, da bi imela oba prav in zato je treba to vprašanje rešiti. Ni vseeno, kdo ima prav. Kajti če ima prav gospod Goll, potem bi bilo dokazano, da trpimo pomanjkanje na tekočih gorivih čisto po nepotrebnem, ker bi mogli dobiti zadostne količine ne le iz Trsta, temveč tudi iz Romunije! To pomanjkanje tekočih goriv je vsemu našemu gospodarskemu življenju povzročilo velike težave in zato je tudi vsa gospodarska javnost zainteresirana na tem, da se ji o tem natoči čistega vina. To tudi zato, da se takšne stvari ne bi več ponavljale, če so se v resnici dogodile.

G. Goll je nadalje trdil, da plačujejo domači trgovci za carino in davke mnogo več kot bencinski kartel. Dejal je, da plačujejo trgovci za carino, uvoznino in davke 126'04 din, kartel le 55'64, trgovci da plačajo za tovarnino do Maribora 84'60 din, kartel le 69'90 din, za monopolno takso 375 din, kartel le 200 din, skupno za 100 kg da plačajo trgovci 585'64 din, kartel le 321'54 din.

Na te trditve nista obe družbi Standard Oil Vacuum Co. in Jugoslovanski Shell sploh nič odgovorila, ker da jih državno nadzorstvo nad njih poslovanjem oprošča vsakega odgovora. Če je to res, potem je pač dolžnost državnega nadzorstva, da odgovori na trditve g. Golla. Kajti odgovor ne zahteva samo g. Goll, odgovor zahteva javnost, kateri pač ne more biti vseeno, če bi se dovoljevale tujim družbam ugodnosti, ki jih nimajo niti domači ljudje.

Zato ponavljamo svoje vprašanje: Kdo ima prav? Ali ima prav g. Goll ali ima prav kartel?

To hočemo pa vedeti še iz drugih razlogov. Ni bencinski kartel edini kartel v naši državi. Če je državno nadzorstvo nad bencin-

skim kartelom res učinkovito, potem smemo upati, da je učinkovito tudi nad drugimi. Ali kaj, če ne bi bilo učinkovito? Ali se ne bi potem morali bati, da je neučinkovito tudi nad drugimi?

Zahtevamo odgovor od državne nadzorne oblasti tudi zato, da vidimo, kakšno je sploh poslovanje te nadzorne oblasti, če ji moremo popolnoma zaupati ali ne.

Sedaj se pripravlja nova uredba

o kontroli nad cenami. Kako naj imamo zaupanje v to novo kontrolo, če ne vemo, da stare kontrolne oblasti dobro delujejo? Nočemo prav nobene kontrolne oblasti, ki bi bila le za oči, temveč hočemo takšne, ki v resnici kontrolirajo, ki v polni meri izvajajo svojo dolžnost. Kajti če kontrolne oblasti ne bi tako delale, bi se moglo zgoditi celo to, da bi se pod izgovorom obstojanja dr-

žavne kontrole dogajale čisto nedepustne stvari.

Zato ponavljamo svoje vprašanje na naslov državne kontrolne oblasti:

Kdo ima prav?

Ali g. Goll?

Ali bencinski kartel?

Na ta vprašanja mora drž. kontrolna oblast odgovoriti.

Spomenica gospodarskih zbornic

Kako naj se popravi davčna reforma

Te dni bodo izročili zastopniki gospodarskih zbornic vse države predsedniku vlade in resornim ministrom memorandum o novi davčni reformi. Memorandum je bil izdelan na poziv pomočnika finančnega ministra dr. Filipančiča, ki je na konferenci v Ljubljani pozval zastopnike zbornic, da mu pismeno predložijo svoje predloge.

Spomenico je na podlagi referatov in sklepov ljubljanske zbornice izdelala ljubljanska zbornica oz. njeno tajništvo. Spomenica je

zorno stilizirana in s svojo argumentacijo prepričujoča. Zlasti pa dokazuje spomenica, kako bi bila davčna reforma vse drugače učinkovita in neprimerno bolj premišljena, če bi se izdelala s sodelovanjem zbornic, kakor pa je sedaj, ko so bile zbornice postavljene pred gotovo dejstvo.

Spomenica je zelo obsežna in vsebuje poleg spomenice v ožjem smislu še 32 strani. Za danes objavljamo uvod k spomenici, ki se glasi:

Gospod minister!

S pooblastilom in v smislu mandata petnajstih gospodarskih zbornic ter sedemnajstih zveznih organizacij iz vse države, zbranih po svojih pooblaščenih delegatih na konferenci zbornic dne 17. in 18. januarja t. l. v Ljubljani, nam je čast predložiti Vam spomenico o davčni reformi, ki je bila nenadoma in brez predhodnega zaslišanja gospodarskih zbornic objavljena ter istočasno tudi uveljavljena z začetkom tega leta.

Gospodarske zbornice obžalujejo, da so bile s postopkom finančnega ministrstva postavljene pred izvršeno dejstvo in postavljene v nemogućnost, da pred uzakonitvijo reforme predložijo svoje mnenje ministrstvu o nameravanih reformah s stališča občno-gospodarskih interesov ko tudi z ozirom na gospodarski razvoj države. Zato so morale zbornice po svoji zakoniti dolžnosti naknadno pretrpeti že objavljene uredbe, da njih vpliv s strokovnimi referati prouče in pojasnijo ter da kot posvetovalna telesa kraljevske vlade zavzamejo svoje stališče in konkretizirajo svoje pripombe in predloge k njim.

Konferenca zbornic v Ljubljani je konstatirala, da je odmev, ki ga je povzročila objavljena davčna reforma, uničujoče deloval na industrijske in trgovske kroge v vsej državi, ki so danes glavni nosilci davčnih bremen, hkrati pa tudi tako rekoč edini nosilci gospodarske iniciative v naši kraljevini. Ne spuščajoč se v oceno koristnosti in potrebnosti davčne politike, ki je bila inavgurirana s to davčno reformo v načelnem pogledu, da se v času izrednih finančnih težko države oproščajo najširši krogi dosedanjih davčnih zavezancev od vsakega direktnega plačevanja davka, drugim pa poklanjajo daleč segajoče ugodnosti, se je konferenca omejila na to, da opozori kraljevsko vladu in pristojne resorne ministre na popolnoma nezaželene, žal pa neizogibne posledice, ki jih mora imeti pred kratkim komaj izvršena

pravna reforma. Zastopnik finančnega ministra na konferenci v Ljubljani je odkrito priznal, da je bila reforma izdelana v največji naglici, iz česar seveda sledi, da se niso mogle upoštevati različnosti gospodarskega stanja, razmer, pa tudi davčne obremenitve v vsej državi ter ozirom, ki jih te različnosti zahtevajo.

Gospodarski krogi vse države priznavajo, da nam sedanja težka mednarodna situacija nalaga izdatke, ki se niso mogli predvideti v rednem proračunu, ki pa se morajo pokriti, da se ohranijo državne finance v ravnesju in da se preprečijo še težje posledice sedanjega izrednega stanja. Gospodarski krogi so zato pripravljani na materialne žrtve in tudi voljni, da se odzovejo apelu kraljevske vlade za ustvaritev zadostnih dohodkov za zagotovitev varnosti mej in vzdrževanje reda v državi.

Gospodarske zbornice pa so bile nenavadno presenečene, ker se namesto izrednih posojil, ki se v takšnih in podobnih razmerah izdajajo v drugih državah, pri nas pa izvaja v tej prehodni dobi integralna davčna reforma, ki ima popolnoma obeležje in značaj trajnosti in ki predvideva ne samo čezmerno povečanje davčnih in javnih bremen, temveč tudi popolnoma nesprejemljiv postopek z davčnimi zavezanci. Ker je imela konferenca zbornic v Ljubljani priliko, da na podlagi mnogih podrobno obdelanih ter dokumentiranih primerov konstatira in potrdi, da se pri izvedbi te davčne reforme sploh ni računalo z izredno višino veljavnih samoupravnih davkov in doklad, ki se avtomatično pobirajo v odstotnem razmerju do državnih davkov in s katerimi globalna davčna obremenitev ne samo konsumira celoten zaslužek, temveč v mnogih primerih zahteva od davčnega zavezanca celo več davkov kakor pa je znašal več njegov dosežen dobiček ter torej konsumira samo substanco premoženja ter pome-

ni v tej višini že kontribucijo premoženja davčnega zavezanca.

Pa tudi brez ozira na višino davčne obremenitve postavlja postopek, ki je uzakonjen s sedanji-mi davčnimi novelami, proti davčnim zavezancem, že vnaprej tako rekoč vsak obrat davčnega zavezanca pod sum nepravilnosti ter daje naši improvizirani in neustaljeni davčni upravi, o katere delu moramo žal slišati le prebogosto številne pritožbe, neomejena pooblastila, ki se morejo v sedanjih dobi lahko zlorabiti ter povzročiti nezaželene posledice.

Ne sme se napraviti davčni zavezanec brezpraven in ne smejo se mu jemati njegove osnovne pravice, ki so mu z ustavo zjamčene. Zlasti pa se ne sme na takšen način, kakor je predviden z uredbo, izstavljeni neomejeni nevarnosti osebnega maščevanja, preganjanja in izsiljevanja od davčnih organov. Zlasti pa je čisto nemogoče, da bi se postavilo tako ponižujoče izjemno stališče samo za davčne zavezance, ki pripadajo trgovskemu in industrijskemu stanu, če se istočasno dovoljujejo in vzakonujejo davčne olajšave za kmetijski in obrtniški stan.

Davčna reforma s tako pomembnimi in globoko v gospodarstvo življenje segajočimi določbami je bila uvedena v življenje čez noč brez vsakega prehodnega roka ter tudi brez vsake potrebne prehodne naredbe, ki je pri tako bistvenih spremembah in postritvah predpisov vedno ne le običajna, temveč tudi v interesu stvari potrebna. Konferenca je ugotovila, da se mora prehod iz prejšnjega davčnega režima na novo stanje omogočiti in olajšati z določnimi prehodnimi določili, ki so z ozirom na dejanske razmere v našem gospodarstvu ute-

meljena in tudi neobhodno potrebna.

Gospodarske zbornice so storile vse mogoče, da se odpor, ki ga je povzročil navedeni način izvajanja davčne reforme v trgovskih in industrijskih krogih, kanalizira v tej smeri, da so prepričevali svoje člane, da se bodo s strokovnimi zaslišanji zbornic storjene napake vsaj naknadno spoznale, priznale in tudi odpravile. Zbornice so zato z vso močjo delale na to, da ne pride do nezaželenih drugih manifestacij in ukrepov, ki so se od mnogih strani propagirale in zahtevale. Vsa ta prizadevanja pa so izvršile zbornice v predpostavki in upanju, da bodo sprejete dokumentirane navedbe ljubljanske konferenice in konkretno formulirani predlogi našli pri kraljevski vladi polno razumevanje in da se bodo najresneje presodili ter sprejel minimum zahtev, ki jih je konferenca formulirala in s katerimi se skuša na eni strani zadovoljiti imperativnim zahtevam potreb državnih financ, na drugi strani pa, da se z davčno reformo ne ovira gospodarska iniciativa ter omogoči nadaljnji razvoj gospodarskega dela, ki je v interesu celote zaželen, pa tudi neobhodno potreben.

Na podlagi izčrpnih razprav o predmetih posameznih davčnih oblik so izdelali referenti konferenice priloženo spomenico konkretnih zahtev, ki nam jo je čast pri tej priliki v imenu vseh trgovinsko-industrijskih zbornic ter organizacij izročiti s prošnjo za predpisano postopek.

Blagovolite tudi pri tej priliki, gospod minister, sprejeti izraze našega posebnega spoštovanja.

Nato slede podrobno izdelane spomenice o potrebni spremembi novih predpisov o:

1. pridobnini,
2. družbenem, dividendnem in uslužbenem davku,
3. davku na rente,
4. posebnem prispevku za fond narodne obrambe,
5. davku na poslovni promet,
6. kazenskem postopku po davčnem zakonu,
7. fondu za nagrade davčnim organom za odmero in izterjavanje davkov,
8. odpisu davkov,
9. taksnem zakonu in
10. uvedbi novih trošarin ter spremembi predpisov o njih plačevanju in kontroli.

Po možnosti bomo vse te važne in utemeljene predloge zbornic čimprej objavili.

Nova uredba o kontroli cen

Ker je bil prvi načrt uredbe o kontroli cen odklonjen, je sedaj izdelan drug, ki pa je bistveno spremenjen.

Po novem načrtu je sistem kontrole zelo poenostavljen. Ustanovi se le en urad za kontrolo cen, in sicer v trg. ministrstvu. Ni izključeno, da se za banovino Hrvatsko ustanovi poseben urad. Ne bo nobenih lokalnih komisarijev in seveda tudi ne vrhovnega komisarija, kakor ga je predlagal prvi načrt.

Kontrola cen se bo po novem načrtu nanašala samo na cene na veliko. Vsega skupaj pride pod kontrolo cen okoli 25 najvažnejših surovin in življenjskih potrebščin. Seznam teh predmetov bo objav-

ljen v uredbi. Izhodišče za kontrolo cen bodo sedanje cene, vendar pa se morejo tudi te revidirati, če so za to utemeljeni razlogi. Sprevidelo se je, da je danes čisto nemogoče vrniti se na cene, ki so bile lani v avgustu, ker so se vsi uvozni predmeti podražili, a tudi proizvodnja vseh predmetov je postala dražja.

Kontrola cen se bo nanašala le na trgovino na debelo, vendar pa detajlna trgovina ne bo izven kontrole, ker bo zanjo še nadalje veljala protidraginjska uredba.

Vest, da bo nova uredba vsebovala tudi določbo, da mora upravna oblast posebej dovoliti vsako zvišanje cen, ni resnična.

Tečaji pri izvozu v Francijo

Devizno ravnanje Narodne banke objavlja:

Z delegatom francoskih lastnikov naših posojil je prišlo glede izvoza blaga v Francijo po 1. januarju 1940. do sporazuma o rabih tečajev za protivrednost 40%, katere bodo izvozniki plačali po Narodni banki, kakor tudi za les in konopljo, katera protivrednost se v celoti vterjuje po Narodni banki od delegata lastnikov jugoslovanskih zunanjih posojil.

Pogodbeni tečaji za les in konopljo (100%), za ostale predmete 40 odstotkov vrednosti bodo sedaj naslednji (za 100 frankov): konoplja, les, celulozni les, celulozna kaša 129 din, konjsko meso, žive ovce, ovčje meso, razne kože 130, jajca, perutnina, češnje, marmelada iz češelj 133'33 din, živa goveda, goveje meso, živi prašiči, svinjsko meso, slanina, šunka, praška šunka in mast 140 din, neomejenji proizvodi 125 din.

Izvozniki, ki žele izkoristiti navedene tečaje, morajo predložiti pisмено prošnjo deviznemu ravnanstvu Narodne banke (splošni oddelek) s točno označbo imena domače tvrdke, ki bo izvažala, količine in vrste blaga kakor tudi vrednost, ki se ima plačati preko Narodne banke od delegata lastnikov jugoslovanskih zunanjih posojil, da bi jim naznačili tečaji mogli biti zagotovljeni. Nar. banka bo za prijavljene zneske potrebovala tečaje za katere bo v obveznosti samo, v kolikor bodo domači izvozniki v roku 20 dni od datuma pisma Narodne banke, s katerim je sporočila tečaj, predložili dokaz o zaključenem poslu (zaključnico) kakor tudi obvezno kompletno izjavo, na osnovi katere bo Narodna banka izvršila dokončno angažiranje zneska po označenih tečajih.

Terjatve pri izvozu konj se plačujejo 100% z vnosom svobodnih deviz.

Prošnje se pošiljajo po formulirjih, ki se dobe pri Centrali in vseh poružnicah Narodne banke.

Posredovanje radi neizvršenih dobav nemških tovarn

Zavod za pospeševanje zunanje trgovine je po svojem delegatu v Berlinu že ponovno interveniral zaradi dobav blaga, ki bi jih morale izvršiti ob določenih rokih nemške tvrdke. Intervencije po večini niso imele uspeha, ker delegat ni imel točnih podatkov na razpolago. Zato naj tvrdke, ki so z nemškimi tvrdkami napravile radi dobave blaga kak sklep, ki ni bil doslej še izvršen, pošljejo Zbornici za TOI v Ljubljani naslednje podatke:

1. Naslov tvrdke, ki je naročila blago v Nemčiji.
2. Točen naslov nemškega dobavitelja.
3. Katero blago in v kaki količini je bilo naročeno.
4. Dan naročila.
5. Termin, ko bi morala nemška tvrdka blago dobaviti.

Prošnje za odpravo računskih pogreškov v poštinih deklaracijah niso zavezane taksi

Na nekonkretno vprašanje je ministrstvo za finance, oddelek za davke z razpisom z dne 30. decembra 1939, br. 79.822/III odločilo, da so vse prošnje za popravilo slučajnih računskih pogreškov v poštinih deklaracijah ob carinjenju po odbredbah toč. 11. čl. 6. zakona o taksah oproščene takse po tar. post. 233 taksne tarife.

Tujski promet

je bil v preteklem mesecu januarju v Mariboru nekoliko živahnješi kot v jeseni. Mesto je posetilo 1037 tujcev, med njimi 225 inozemcev, od teh 168 Nemcev, 30 Čehov, 15 Italijanov in 5 Madžarov.

Nepotrebne težkoče pri izvozu lesa

Veliavnost potrdil se mora podališati

Dostava vagonov je sedaj zelo zamudna radi pomanjkanja vagonov; samo v dravski banovini je naročenih 900 vagonov za izvoz.

S tem nastajajo velike neprilike za našo izvozno trgovino, ki ne more odpremljati prodanega blaga. Zlasti v sedanjih nenormalnih časih, ko se cene dnevno spreminjajo, ima lahko to zelo težke posledice za našo trgovino.

Poleg zakasnele dostave vagonov pa tarejo lesno trgovino še druge neprilike. Za izvoz blaga mora dvigniti izvoznik uverjenje. Ta potrdila veljajo za 30 dni (proti svoječasni veljavnosti 3 mesecev). Tako se marsikateremu izvozniku dogodi, da zastara dvignjeno uverjenje, preden se mu dostavijo vagoni, ali pa da zastara uverjenje v dneh dostave. Odpremljeni vagoni pridejo na carinske postaje, kjer pa carinski uradniki odklanjajo carinjenje. Treba je dvigniti novo uverjenje, s tem so stroški seveda narasli, ali drugače se ne more zadeva brez nadaljnjih posledic urediti.

Drugačna pa je zadeva, ako se izvozi blago, za katero je potrebno posebno odobrenje izvoznega komiteja pri Narodni banki. Na samo odobrenje je treba čakati 5 do 7 dni od dneva vložitve prošnje. Vagoni stoje in čakajo na rešenje prošnje za »odobrenje«. Koliko stane 7dnevna stojnina vagona, je znano, in seveda znatno presega višino pričakovanega dobička.

Se bolj usodepolno pa se zade-

va zasuče, ako je medtem izvozniki komite odločil, da se zadevno blago pridrži in da ne izda izvoznega dovoljenja. Po 7dnevni stojnini se vagoni lahko raztovorijo, in to še na oddaljeni obmejni postaji, blago se mora vskladiščiti ali pa prodati za vsako ceno.

Očividno se gospodje pri izvoznem komiteju ne zavedajo težkih gospodarskih posledic svojega postopanja pri odločitvah, katere prav lahko pomenijo katastrofo za izvoznika.

Ne upošteva se dejstvo, da se vagoni dostavljajo z velikimi zamudami, zaradi katerih more zastarati tudi pravočasno dvignjeno uverjenje. Prepoved izvoza se ne objavi predhodno, da bi se izvoznik primerno orientiral. Kar čez noč se sklene, da se dotično odobrenje ne izda, seveda je s tem za izvozniki odobrenje, ni pa tudi za izvoznike, ki imajo blago na potu.

V ostalem so pa zanimivi tudi motivi za prepoved izvoza. Take je n. pr. dovoljen izvoz vseh vrst izdelanega bukovega lesa, samo za izvoz hlobov je treba prositi za odobrenje. Zakaj? Domača vojna industrija ne potrebuje hlobov, za industrijo furnirja jih preostaja, v ostalem pa oddaljenejši kraji radi previsoke tovarne itak ne pridejo v poštev za dobave. Rezana bukovina je danes v inozemstvo skoraj neprodajna, prodaja furnirskih bukovih hlobov je torej danes edini posel, ki finansira sečnjo bukovih dreves.

Le proti posebnemu dovoljenju, ki se pa ne izdaja, je tudi dovoljen izvoz jamskega lesa. Imamo ga ogromno, da ni nikake potrebe za omejitve njegovega izvoza. Če ga je bilo dosedaj dovolj, vendar ne bo kdo mislil, da ga je naenkrat zmanjkalo. Nikakor se ni čuditi, če nekateri razlagajo prepoved s tem, da se hoče našim bogatim rudarskim družbam zagotoviti jamski les po nižji ceni kot po svetovni pariteti. Če bi to bilo res, potem bi se delala velika škoda našemu kmetu, ki je prezadolžen. To bi moral izvozniki komite pri svojih odločitvah vsakakor imeti pred očmi in gledati na to, da takšni komentarji sploh ne bi bili mogoči. Tem težje bi bilo, če bi imeli ti komentarji podlago, ker so rudarske družbe večinoma v tujih rokah.

Kakor se sedaj ovira lesni izvoz, tako ne more iti naprej. Kot vidimo, bo potrebno, da se za odločbe izvoznega komiteja zanima naše gospodarske institucije.

Na vsak način se pa mora poslovanje pri izvozu v toliko spremeniti, da ne bodo izpostavljeni izvozniki vsem mogočim neprilikam. Predvsem se mora z ozirom na pomanjkanje vagonov podališati veljavnost uverenj, in to najmanj za 2 meseca.

Odločitve glede omejitve izvoza naj se pa predhodno (recimo 14 dni) objavijo v časopisju, da se bodo znali ravnati izvozniki.

Ivog.

Vzroki draginje

Vprašanje zvišanja plač in inflacija

Z dneva v dan čitamo o protestnih zborovanjih zaradi prenizkih plač, o protidraginjskih zborovanjih itd. Hkrati se slišijo tudi različni predlogi, kako naj bi se zavezila sedanja draginja in napravilo sedanjemu nevzdržnemu položaju konec. Nekateri pri tem vale vso krivdo za draginjo na trgovce. Tudi sicer se v časopisju skoraj ob vsaki priliki čitajo napadi na trgovce. Gotovo se zgodi kakšen primer, kjer je trgovec kriv. Ti primeri pa so zelo redki in jih obsojajo trgovci sami. Ni pa treba, da se potem udari po vseh trgovcih, kajti ne more ves stan odgovarjati za napake poedinca in ni mogoče prepričati, da se ne bi odigravali posamezni primeri odiranja. Ti primeri pa so, kot že preje omenjeno, redki. Takšni krivični izpadi proti trgovstvu samo škodujejo gospodarstvu, koristni pa ne prinesejo nikomur. Bolje bi bilo, da bi se vzrok draginje objektivno obrazložil, kot pa z neumestnimi napadi podpihovala mržnja med kupovalci in prodajalci. Teh napadov pa trgovci tudi niso zaslužili. Trgovci so bili prvi, ki so povečali plače svojim nmeščencem, vsaj deloma. Država je samo obljubila zvišanje plač svojim nastavlencem, a zahteva prej ureditev kontrole cen, sklicujoč se na razlog: kaj koristi povišanje plač, če pa se cene zopet povečajo.

Zivimo v času vojne in v duhu vojne. Čeprav smo strogo nevtralnimi in čeprav so mnogi mislili, oziroma že mislijo, da vojna ne bo vplivala negativno na naš materialni položaj, so se danes že prepričali na lastni koži, da to ni tako. Če hočemo draginjo prav zagrabiti, je potrebno, da se lotimo stvari pri jedru. Pri tem nam morejo mnogo koristiti izkušnje, ki so jih narodi naredili v raznih vojnah, posebno v svetovni. Ako poznamo pojem denarja v njegove

jedru, njegovo prožnost (deflacija, inflacija, devalvacija), potem gotovo ne bomo valili današnjo draginjo na trgovce. V dobi, ko je bil denar samo iz kovine, ni bila tako lahko možna inflacija (samo takrat, ko je prišlo mnogo srebra iz Amerike, je vrednota denarja padla, cene so zaradi tega porasle). V današnji dobi fiduciarnega denarja sta inflacija in deflacija zelo lahko možni (tehnično ju moremo izvesti v poljubno kratkem času). Stalnost vrednote denarja more biti dosežena s pravilno emisijo bankovcev.

Spremljevalka skoraj vsake vojne je inflacija. Velike inflacije je povzročila svetovna vojna že ob mobilizaciji. Med udeleženkami svetovne vojne sta bili najmanj prizadeti Anglija in Amerika; sledijo Francija, Nemčija, Avstrija, Rusija. Zmagovalne države so inflacijo odstranile, premagane pa so padale vedno globlje. Nemčija pade najgloblje, Avstrija jo dohiti leta 1922. (razvrednotenje na 1.440.400 del predvojne višine). Posledica tega je bila, da so cene rastle in plače (slednje počasneje). Lastniki nominalnega premoženja so izgubili posebno mnogo (zlasti zavarovanci življenjskega zavarovanja in penzionisti). Če denar tako močno pade, se ljudje branijo prodajati. Dozdevna prednost inflacije, da ona povečuje konjunkturo (po vojni so bili celi obrati obnovljeni), velja le do neke meje, kar sledi nato zopet ustavev prometa.

Temu obratno učinkuje deflacija. Cene padejo, množina denarja se manjša. Proizvajalci se le težko in počasi odločijo cene tako znižati, da bi nominalno trpeli izgubo. Nastopi pomanjkanje prometa, kajti za še vedno visoke cene je premalo denarja (množina denarja se hitreje zmanjša, kakor pa padajo cene). Vsi dolgovci morajo biti plačani v prejšnji višini.

Banke so uničene, sledi težka gospodarska kriza. Ko se posreči izenačenje cen in plačil z ozirom na manjšo množino denarja, ko so dolгови poravnani, šele takrat se lahko gospodarstvo počasi opomore.

Eno kot drugo je nezdravo in škoduje gospodarstvu, čeprav nekateri priporočajo ob mrtvem prometu »obvladano inflacijo« (to je zavirana inflacija, da bi ostala določena kontrola).

Upamo, da se bo pristojnim činiteljem posrečilo uravnovesiti s pametnimi določbami plače in cene blaga. Izgovor, da mora biti najprej uredba o kontroli cen in šele nato povečanje plač ne drži, kajti povečane plače še do danes niso povzročile draginje, pač pa, kar je tudi potrebno in umljivo, zvišanje cen povzroča oziroma bi moralo povzročiti zvišanje plač. Kritje za večje izdatke bi država dobila zopet nazaj. Promet bi se povečal in s tem bi se povečali tudi dohodki države.

Marijan Jagodič

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 3. februarja objavlja: Uredbo o razširitvi pokojninskega zavarovanja nameščencev na zobne tehnike in strojnike s strojniskim izpitom — Spremembe in dopolnitve v taksnem in pristojbinskem pravilniku — Spremembe in dopolnitve v pravilniku za izvrševanje zakona o sodnih taksah — Načrt za amortizacijo 30-letnih obveznic za likvidacijo kmetskih dolgov za proračunsko leto 1939/40. — Razglas o sklicu banskega sveta.

Tri hiše z lepim posestvom — zelo ugoden prostor za trgovino in gostilno — pri kolodvoru v Višnji gori prodaja Kmetiska posojilnica v Ljubljani.

Politične vesti

O beograjski konferenci Balkanske zveze se vedno pišejo vsi evropski listi. Skoraj brez izjeme so vsa poročila ugodna. Posebno naglašajo svojo zadovoljnost italijanski listi. V večini poročil se tudi podčrtuje velika vloga Jugoslavije. Uspeh konference je po mnenju italijanskih in tudi drugih listov zlasti v tem, da je bila podaljšana Balkanska zveza za nadaljnjih 7 let in da so vse balkanske države na močan način deklarirale svojo voljo, da ohranijo svojo nevtralnost.

V Sofiji je bilo s posebnim zadostjenjem sprejeto to, da sta Turčija in Jugoslavija odkrito podpirale bolgarske težnje. Bolgarska se svojim teritorialnim zahtevam nikakor ni odrekla, vendar pa jih bo skušala doseči na miren način, kar se ji bo po vsej verjetnosti tudi posrečilo, ko bo končana sedanja vojna.

Turški zun. minister Saradzoglu in grški min. predsednik Metaxas sta se na povratku na povabilo min. predsednika Cvetkovića ustavila v Nišu, kjer sta bila sprejeta zelo prisrčno.

Iz Niša je odpotoval turški zun. minister Saradzoglu v Sofijo, kjer je ostal ves dan. Sprejet je bil od kralja Borisa v avdienci. Min. predsedniku Kjussevanovu je podrobno poročal o konferenci Balkanske zveze. Njegov obisk je znova potrdil, da so se odnosi med državami Balkanske zveze in Bolgarsko znatno izboljšali.

Manj zadovoljni z beograjsko konferenco pa so Madžari, ki so menda pričakovali, da bo vsaj neki del njihovih zahtev glede Transilvanije takoj uresničen. A tudi Madžari uvidevajo, da sedaj ni čas, da bi smeli s svojimi zahtevami povzročiti kakšno katastrofo v Evropi.

Na iniciativo Turčije se pripravljajo sklenitev črnomorskega pakta med Turčijo, Bolgarsko in Romunsko. S tem bi bilo še posebno vidno poudarjeno zblizanje, ki je bilo doseženo med Bolgarsko in državami Balkanske zveze.

V Parizu se je sestal angleško-francoski vrhovni vojni svet, ki je bil sklican predvsem zaradi pomembnejših dogodkov, ki se pripravljajo. Na sestanku pa se je razpravljalo tudi o pomoči Finski ter se je sklenilo, da se mora pomoč pospešiti.

Glasilce maršala Balba »Corriere Padano« pravi v nekem članku, da je Rusija prevarila Nemčijo. Napad na Finsko gre mnogo dalje, kakor pa je bilo predvideno v sporazumu med Nemčijo in Rusijo. Rusija brez skrupula gaji nemške interese. Rusija ne dobavlja Nemčiji ne surovin, ne živil ne drugih važnih življenjskih potrebščin. Sovjetska Rusija da vodi zopet staro caristično imperialistično in panslavistično politiko. Hoče priti preko Balkana na Sredozemsko morje, toda temu so se uprle Turčija in balkanske države. Svet naj se obrne na Rim, da bo rešen pred boljševizmom.

Italijanski veleposlanik v Londonu je obiskal zunanjega ministra lorda Halifaxa ter z njim skupno proučil italijansko-britanske odnose.

Nemški zun. minister v Ribbentrop je povabil v Berlin nemška poslanika v Moskvi in Helsinku, s katerima bo razpravljalo o možnosti posredovanja Nemčije med Rusijo in Finsko. V zvezi s tem vzbuja pozornost tudi pisanje nemškega tiska, ki obširno poroča o neuspehih sovjetske vojske na Finskem. Na drugi strani pa se poskema, da je nemško posredovanje roča, da je nemško posredovanje izključeno, ker ni nobene prave podlage za tako posredovanje.

Vsi sovjetski napadi na Mannerheimovo črto so bili z velikimi izgubami za sovjetske čete odbiti. Sovjeti pa zbirajo nove čete in pripravljajo novo ofenzivo. Bajle imajo sovjeti na finski fronti že 28 divizij.

Ogorčenje v švedskih in norveških listih zaradi potopitve nevtralnih ladij postaja vedno večje. List »Dagens Nyheter« piše, da je potapljanje nevtralnih ladij odkrit teror, ki pa ne bo dosegel teh uspehov, kakor mislijo oni, ki ta teror izvajajo.

Nizozemska bo oborožila vse svoje trgovske ladje.

Nove volitve za kanadski parlament so razpisane za 26. marec. Kanadski konservativci, ki imajo v kanadskem parlamentu od skupno 276 le 39 poslancev, so izdali naproglas na narod, v katerem nastopajo proti »diktatorskim« manifestacijam min. predsednika Mackenzie Kinga. Konservativci ne nasprotujejo vojni z Nemčijo, temveč v svojem proglasu poudarjajo, kako bi Kanada še bolj učinkovito pomagala Angliji.

Denarstvo

Plačajte dolgove Drž. hip. banki!

»Avala« objavlja: Mnogi dolžniki Državne hipotekarne banke zadnje čase ne izpolnjujejo točno in v redu svojih obveznosti. Nekateri niso ob roku plačali anuitet in so prekršili pogodbo in pogoje, ki jih vsakdo prevzame pri najetju posojila. Vzroki tega nereda niso zmerom gospodarskega značaja. Lani so kmetje dobro spravili v denar svoje pridelke, a kljub temu težko plačujejo svoje dolgove. To pomeni, da je treba zadevo pripisati še drugim vplivom. Ponekod gre za politično agitacijo in za propagando vseh mogočih vrst, češ da dolgov ni treba plačevati, ker jih bo država vsem očitala itd. Ti glasovi so brez sleherne podlage in izvirajo od neodgovornih ljudi, ki bi z njimi hoteli zanesti zmedo v narodno gospodarstvo.

Finančnemu ministrstvu kot nadzorni oblasti nad delovanjem DHB se zdi potrebno po tej poti obvestiti javnost, da bo DHB prisiljena nastopiti proti nemarnim dolžnikom tako kakor določajo njena pravila, t. j., da bo zahtevala izvršilno prodajo vseh tistih nepremičnin, ki služijo kot zastava najemu posojila. Kakor je znano, je DHB ugodila dolžnikom, ki so zašli v težaven položaj zaradi gospodarske krize ali drugih nepričakovanih dogodkov gmočnega značaja, nikakor pa ne bo delala izjeme proti tistim, ki ne izpolnjujejo svojih obveznosti, čeprav bi lahko plačali, ampak pričakujejo novih olajšav ali pa odpis dolga.

Zato se taki dolžniki vnovič opominjajo, naj strogo pazijo na svoje obveznosti!

Ministrski svet je predpisal uredbi o sanaciji Zadrugne zveze v Splitu, ki je bila objavljena v »Službenih novinah« z dne 3. februarja. Po tej uredbi se odpiše Zadrugni zvezi dano posojilo v višini 10 milijonov din z vsemi obrestmi. Pa naj kdo reče, da ni pri nas mnogo denarja, da se morejo poklanjati zadrugam taka milijonska darila!

Narodna banka vzame iz prometa stari kovinski denar po 50, 20, 2, 1 in 0,50 din. Roki, ko prenehajo veljati ti kovanci kot zakonito plačilno sredstvo, pa niso za vse kovance isti, temveč preneha veljavna 50 dinarskih kovancev 16. februarja 1940, kovancev po 1 din 20. aprila, kovancev po 20, 2 in 0,50 din pa 16. avgusta 1940. Stari kovanci po 10 din ostanejo še naprej v veljavi.

Zunanja trgovina

Zastopniki vseh balkanskih držav, med njimi tudi zastopniki Bolgarske, se v kratkem sestanejo v Bukaresti na balkanski gospodarski konferenci. Namen konference je gospodarsko sodelovanje vseh balkanskih držav, zlasti pa se bo skušalo doseči skupno vnovčevanje kmetijskih pridelkov in surovin na tujih trgih.

Izvozni odbor pri Narodni banki je sklenil, da se ne smeta izvažati koruza in grah niti v obmejnem prometu brez potrdila o zavarovanju valute.

Na Reki bo ta mesec sestanek naše in italijanske delegacije, da se uredi vprašanje izvoza naše živine v Italijo.

Romunska vlada poroča, da je neresnično, da bi dovolila izvoz starega železa v eno vojskujočih držav, temveč je nasprotno gospodarski minister odredil zbiranje starega železa, ker Romunija sama potrebuje staro železo za svojo industrijo.

Grška zunanja trgovina je bila v preteklem letu pasivna za 3 milijarde drahem, ker je izvoz padel za skoraj celo milijardo drahem.

Grški gospodarski minister je pooblastil trg. zbornice, da smejo izdajati uvozno dovoljenje za nepredelane kože in sredstva za strojenje kože. Dosedanji uvozniki dobe kontingente v višini ene osmine uvoza v l. 1938.

Italijansko finančno ministrstvo je odredilo, da je za izvoz rži, jecmena, pšenice, moke in kaše potrebno posebno izvozno dovoljenje.

Cena aluminija je bila v Italiji zvišana za pol lire pri kg ali za 4%, cena žvepla pa na 773 lir za tono ali za 7%.

Madžarska vlada je odpravila uvozno carino na sredstva za uni-

čevanje rastlinskih škodljivcev, uvoz surovega železa, aluminija v ploščah, ovojnega papirja in celulozoidnih cevi.

Izvoz smuči iz Švedske je prepo-

vedan, ker se bodo vse smuči uporabljale za finsko armado.

Žetev pšenice na Japonskem je dala letos 60.500.000 stotov, lani 44.860.000, l. 1937. pa 49.980.000 stotov.

Draginja in inflacija

Deflacija edino sredstvo proti draginji

Prof. ljubljanske univerze dr. Aleksander Bilimović je objavil v »Narodnem blagostanju« razpravo pod naslovom »Draginja in inflacija«. V razpravi izčrpno analizira vse vzroke draginje ter na podlagi znane formule ameriškega ekonomista Irvinga Fischerja navaja, da more biti vzrok skoka cen ali v denarju in drugih plačilnih sredstvih ali v blagu. Občni indeks cen je odvisen od količine denarja in drugih plačilnih sredstev v obtoku ter hitrosti njih cirkulacije ter od blaga, ki prihaja na trg. Cene rastejo, če raste količina denarja in plačilnih sredstev v obtoku ter žiro-denarja ali kreditnih plačilnih sredstev v obtoku ali če raste hitrost njih kroženja, ali pa, če pada količina blaga na trgu. Vplivajo sicer še drugi činitelji na cene, toda njih vpliv je manj pomemben.

Nato profesor dr. Bilimović podrobno analizira, kako je padel realen zaslužek delavcev in nametščencev, kako so narasle cene in kako so se povečala plačilna sredstva v obtoku.

Rezultate svoje analize na podlagi Fischerjeve formule je nato označil prof. Bilimović takole:

1. Cene nekaterih vrst blaga so narasle zaradi tega, ker se je zmanjšala njih količina, ki prihaja na notranji trg.

2. Občni nivo cen je narasel predvsem zaradi velikih emisij bankovcev, in to najprej zaradi podpiranja denarnih zavodov, nato pa vedno bolj v obliki inflacije zaradi kritja državnih izdatkov, ki so se povečali zaradi večjih izdatkov za narodno obrambo. Kot posledica inflacije ter od nje povzročenega skoka cen je narasla tudi hitrost kroženja denarja, kar je še bolj dvignilo cene. Promet kreditnih plačilnih sredstev je dosegal še malo reagiral na inflacijo in skok cen.

Imamo torej dva prvotna vzroka za skok cen, namreč glavni vzrok — denarno inflacijo, ki dviga občno raven cen, ter kot dopolnilni razlog — nekoliko zmanjšano količino nekaterih vrst blaga, ki povzroča skok cen za posamezne predmete. Na podlagi teh vzrokov in njihovih posledic rastejo tudi različni pojavi nezdrave spekulacije.

Če je ta ugotovitev točna, potem izhajajo iz njih naslednji praktični sklepi:

Proti nezdravi in brezvestni spekulaciji se država more in mora boriti z ukrepi kontroliranja cen in z normami kazenskega prava.

Toda pravi ukrepi za zatiranje draginje morejo in morajo biti samo ukrepi proti obema zgoraj navedenima razlogoma za skok cen.

Zato je treba z vsemi možnimi sredstvi preprečevati proizvodnjo, omejitvi pretiran izvoz nekaterih predmetov, olajšati in podpirati s pomočjo deviznih in drugih sredstev uvoz potrebnih surovin ter drugega neobhodno potrebnega blaga. Pri tem je jasno, da je izven možnosti jugoslovanskega gospodarstva, da bi znižala ceno uvoznemu blagu, ki se more v sedanjih razmerah dobiti le po višji ceni. Če pa se more dobiti neko važno uvozno blago samo v manjših količinah, potem se mora njegova potrošnja racionalizirati.

Vendar pa je glavno sredstvo za zatiranje draginje v tem, da se odpravi njen glavni vzrok, t. j. inflacija. Če se ne ustavi inflacija, ni treba biti prerok, se more z gotovostjo trditi, da bodo cene skakale še nadalje in da bo draginja

s svojimi posledicami rasla še nadalje navzlic vsem ukrepom, ki bi se izdali.

Da pa se ustavi inflacija, se mora vpostaviti ravnovesje med državnimi dohodki in izdatki. To se more doseči na eni strani s povečanjem dohodkov, namreč s forsiranim izterjevanjem sedanjih davkov oz. z uvajanjem novih. Pri tem pa se mora postopati po znani pravili finančne vede, da mora biti breme, čim težje je, tem bolj pravilno in tem bolj enakomerno odmerjeno. Ni torej umestna niti davčna asocialnost niti davčna demagogija. Tudi se ne sme zanemariti nobena prilika, da se letični državni dolg konsolidira s posojili ter da se s tem zmanjša količina bankovcev v obtoku.

Na drugi strani pa se mora najodločneje ustaviti vsako zvišanje državnih izdatkov, v kolikor ti niso potrebni za narodno obrambo. Vsi drugi izdatki se morajo kolikor le mogoče zmanjšati. Vsa javna dela (stavbe, avtostrade, nove železnice itd., v kolikor niso rav-

no za narodno obrambo, se morajo odložiti. Otvarjanje novih kreditov zavoljo kogor koli, se mora ustaviti. Zlasti pa se je treba varovati pred začaranim krogom: cene — mezde — cene, o kateri politiki so rekli stari ekonomisti, da gasi žejo s slano vodo.

Ker je glavni vzrok skoka cen in draginje finančna inflacija, mora biti glavno zdravilo proti nji finančna deflacija ali vsaj ustavitelj nadaljnje inflacije.

Mislimo, da je takšna gospodarska politika mogoča v Jugoslaviji, ki ima srečo, da je nevtralna in katere kmetijstvo, rudarstvo in industrija izkoriščajo ugodno konjunkturo.

K tem izvajanjem uglednega gospodarskega znanstvenika dostavljamo samo to, da bi želeli, da bi se naši odločilni ljudje po teh navodilih ravnali, in ne samo oni, ki odločajo o državnih izdatkih, temveč tudi oni, ki odločajo o samoupravnih in občinskih financah. Marsikateri proračun bi potem izgledal drugače in znosnejši.

Kako izkoriščajo Japonci Kitajce

Razlogi ameriškega in kitajskega odpora

Odpoved ameriške trgovinske pogodbe, ki je 26. januarja tudi že prenehala veljati, je Japonsko zelo zadela, ker je tako pri svojem uvozu ko izvozu zelo navezana na trgovino z U. S. A.

Japonska je zato napravila prvo prijateljsko gesto proti U. S. A. ter objavila, da pripravlja otvoritev reke Jangce za mednarodno plovo. Vest pa je bila v mednarodnih krogih, zlasti pa v ameriških sprejeta z zelo malo optimizma, ker hoče Japonska dovoliti mednarodno plovo po tej najvažnejši kitajski trgovski reki le v zelo omejenem obsegu. Ves promet po reki bi bil še nadalje pod njih kontrolo. Tuje ladje bi smele prevažati samo ono blago, ki ga dopuste japonske oblasti. Poleg tega pa bi smele tuje ladje pristati samo na mestih, ki bi jih določile japonske oblasti. Samo po sebi se razume, da Američani, ki odločno vztrajajo na politiki odprtih vrat, kakor jih je določila šangajska pogodba, takšnih omejitev nočejo priznati. Zato ni pričakovati, da bi washingtonska vlada kaj popustila v svoji politiki glede Kitajske in Japonske, tem manj, ker vladajo na vsem ozemlju, ki so ga zasedle japonske čete, naravnost obupne gospodarske razmere.

Na vsem kitajskem ozemlju, ki so ga zasedle japonske čete, so Japonci zasedli vse vlačilce, nabrežne naprave, doko in skladišča. V vseh pristaniščih je dovoz vsega blaga edino v rokah japonskih firm ali od Japoncev odvisnih firm. Tudi ves aparat za razdelitev blaga obvladajo Japonci. Vsako gibanje kapitala Japonci strogo nadzirajo in povsod vsiljujejo od japonske okupacijske oblasti izdani papirnati denar, ki je dejansko brez vrednosti. Ne more se torej niti govoriti o kakšni svobodni trgovski tekmi, ki jo Američani odločno zahtevajo.

Izropanje kitajskega ozemlja

Več ko dve leti je, odkar so ozemlja med Šangajem in Nankingom pod japonsko oblastjo. Od takrat je gospodarska sila vseh teh

krajev silno padla. Samo ob železnici se vidi obdelana polja, a tudi tu je število prebivalstva močno nazadovalo. Velik del vodnih naprav, od katerih naravnost zavisi plodnost polj, je propadel. Primanjkuje vprežne živine. Proizvodnja riža, bombaža, povrtnine in svile je nazadovala za eno tretjino, mestoma tudi za polovico. Šangajski trg dobiva zato iz dežele vedno manjši dovoz živil.

Tu je bila nekoč najbogatejša kitajska pokrajina, sedaj je obubožana ko vse, ki so pod japonsko oblastjo. Uvedel se je sistem, ki pomeni naravnost izropanje dežele. Japonski vojaški krogi so uvedli poleg oficijalnih japonskih monopolov v industriji in trgovini še celo vrsto poloficijalnih, s katerimi se izropa tudi zadnji kotiček dežele. Kmetje morajo oddajati svoje pridelke po čisto nerentabilnih cenah japonskim monopolnim družbam. Kmet dobi n. pr. za kilo riža okoli 6 stotink, transport do Šangaja velja največ 2 stotinki, v Šangaju pa morajo plačevati za ta riž po 20 stotink. Dobičkanosno bi bilo, če bi se kmetom riž bolje plačeval in še bi ga mogli v Šangaju dobiti potrošniki znatno ceneje. To pa je nemogoče, ker gre riž skozi celo vrsto japonskih posrednikov, od katerih ima vsak svoj bogat zaslužek brez vsakega posebnega truda.

Hrbtenica vsega prometa v tem gospodarskem ozemlju je železnica iz Šangaja v Nanking. Tudi ta je sedaj japonski monopol. Noben Nejaponec se ne sme voziti ali prevažati blaga po tej železnici brez posebnega japonskega dovoljenja. Vsak potnik sme izstopiti in vstopiti le na določenem mestu. Celotno vrsto predmetov smejo pošiljati po železnici sploh samo Japonci. Določena je nadalje cela vrsta železniških postaj, na katerih smejo nakladati in razkladati blago edino le Japonci. Najlepše pa je to, da je bila ta železnica zgrajena s tujim posojilom v višini 50 milijonov zlatih frankov. Amortizacija in obresti posojila bi se morale plačevati z dohodki železnice. Japonci pa so zasedli vse do-

V gostilni in restavraciji

zahtevajte vedno izrecno Rogaško mineralno vodo!

Ona Vam na prav prijeten način pospešuje prebavo in Vaš organizem Vam bo za to hvaležen.

hodke železnice, ne plačujejo nič in so prepovedali celo nadzornikom družbe, ki je dala denar, do stop do železnice.

Promet na železnici pa ni poseben varen, ker jo kitajske gerilske čete skoraj vsak teden na katerem mestu razdenejo. Kakor hitro odpošljejo Japonci iz zasedenega ozemlja čete na fronto, že je tudi delavnost gerilskih čet večja.

Varna je prav za prav samo zračna zveza. Iz Šangaja v Nanking potrebuje letalo 50 minut. Pot vodi čez mesti Sučau in Vusih, ki sta imeli prej po pol milijona ljudi, ki sta pa silno razdejani. Kitajci nočejo začeti z obnovo mest, dokler so Japonci tu. To je tudi razumljivo, kajti kakor hitro Kitajec ustanovi podjetje, že zahteva kdo od Japoncev, da je družabnik podjetja ali pa mora podjetje prenehati. To velja tudi za najmanjša podjetja, celo za brivska.

V Šangaju so Japonci s starimi stroji iz Japonske ustanovili nekaj novih tovarn, v zaledju pa nobene.

V Nankingu se propadanje mesta nadaljuje. Nadzorstvo nad trgovino in prometom izvajajo tu Japonci še strože. Japonska rečna trgovina se je preložila v mesto Vuhu, vojaška baza za japonsko vojsko pa je mesto Čingkiang. Vse bogato kitajsko prebivalstvo je mesto zapustilo in tako je padlo število prebivalstva od 1.200.000 na pol milijona sestradih brezposelnih ljudi. Ko so zasedle japonske čete Nanking, je prišlo z njimi tudi mnogo manjših japonskih trgovcev. Kljub vsej protekciji so ti trgovci izgubili vse prihranke, ker je pač vsak zaslužek med čisto obubožanimi ljudmi nemogoč.

V takšnih razmerah pač ni čudno, če nima od Japoncev postavljena nankinška vlada nobene moči in nobenega ugleda in če celo njeni člani skušajo vedno bolj podarjati svoj kitajski patriotizem. Izgovarjajo se pri tem, da so vstopili v vladno le zato, da so obvarovali kraj pred še večjo nesrečo.

Ko so Japonci prišli v Nanking, so povsod preslikali vzhajajoče sonce Kitajske, ki je znak Kuomintanga, s svojim rdečim soncem. Dež pa je začel polagoma izpirati rdečo barvo in sedaj prihaja zopet na dan rumena barva kitajskega sonca. Vsak Kitajec v Nankingu opozori na to tujca, ne da bi dostavil kak komentar. Ali pa je k temu komentar sploh potreben?

Ljubljanske ceste

nudijo te dni sliko, da bi človek obupal nad vso komunalno politiko in vsem cestnim redom. Zlasti na periferiji, pa dostikrat celo na trgih sredi mesta, morajo ljudje kar premišljevat, kako bodo prišli čez cesto. Niti tega se še niso v Ljubljani naučili, da je prvo, kar je najbolj potrebno, da ima voda prost odtok v kanale. Menda bo res treba poslati veliko študijsko komisijo v tujino, da se bodo v Ljubljani naučili, kako se snajžijo ulice in kako se poskrbi za odtok vode. Ne bo drugače, da bo treba ljubljanski proračun zvišati še za kakšen milijon, da bodo v Ljubljani prehodi čez ulice vsaj nekako uporabni.

Čudimo se samo neverjetni potrpežljivosti Ljubljančanov, da ta cestni škandal tako vdano prenašajo. Ta potrpežljivost Ljubljančanom res ni v čast!

Trgovinski register

Vpisale so se naslednje tvrdke:

Carinsko posredništvo Cingerli Anton, Celje. Imetnik Cingerli Anton, carinski revizor v pok., ki zastopa firmo samostojno.

Sadar A. Adolf, trgovina z urami, zlatino, srebrnino in drugimi kovinskimi izdelki na veliko, Celje. Imetnik Adolf Sadar, trgovec, Celje, ki zastopa tvrdko samostojno.

Dolenjske toplice, zdraviliška družba, Ljubljana. Obratni predmet: nakup, zakup, obratovanje in prodaja zdravilišč ter izvrševanje vseh v to stroko spadajočih in z njo združenih opravil. Osnovna glavica v višini 200.000 din je vplačana v gotovini. Poslovodje inž. Sernec Dušan, minister v p., Hieng Ernest, industrialec in lesni trgovec v Ljubljani, Sumer Hinko, šolski nadzornik v p., Rus Zdravko, trgovec na Bledu. Družbo zastopata po dva poslovodja skupno.

»Elite«, konfekcija in manufaktura en gros in en detail, Fran in Pavel Perles, Ljubljana. Obratni predmet: Proizvajanje in razpečevanje damske konfekcije en gros in en detail, trgovina z moško in otroško konfekcijo ter izdelovanje oblek po meri in trgovina z manufakturo. Javna trgovska družba. Družbenika Fran Perles in Pavel Perles, veletrgovca v Ljubljani. Družbo zastopa vsak družbenik samostojno.

Adolf Führ, trgovina s pletilnimi in tekstilnimi stroji, Ljubljana.

Grom-spedicija, Ljubljana. — obratni predmet: spedicija. Imetnik Grom Srečko, spediter v Ljubljani.

»Oleum«, industrijsko trgovsko podjetje Tomažič Zvonimir, Ljubljana. Obratni predmet: a) nakup in prodaja izdelkov iz mineralnega in vegetabilnega olja, različnih tehničnih masti, kemično-tehničnih in mineralnih izdelkov in za to potrebne ambalaže; b) predelava surovin in polizdelkov kemično-tehnične industrije, nakup za obratovanje primernih nepremičnin. Imetnik Tomažič Zvonimir, industrialec v Ljubljani.

»Slovenija Transport« — Jos. L. Šilih, spedijsko in transportno podjetje za trgovino in industrijo, Ljubljana. Obratni predmet: spedijski in transportni posli, opravljanje vseh v carinsko stroko spadajočih poslov, vskladiščenje raznovrstnega blaga, opravljanje inkasno povzetij, na blagu ležečih bremen in drugih obveznosti na lasten ali na tuj račun, revizija tovornih listov in izdelava kalkulacij. Izvrševanje vsakovrstnih reklamacij, opravljanje komisijskih in agenturnih poslov, zastopanje tu in inozemske trgovine in industrije.

Sport Kmet, družbenika Grile-Kmet, Ljubljana. Obratni predmet: trgovina z mešanim blagom na drobno. Javna trgovska družba. Družbenika: Kmet Milan, trgovec, Gosposvetska in Ludvik Grile, trgovec, Vegova ulica. Družbo zastopata oba družbenika skupno.

A. Šarabon & Co., trgovina z mešanim blagom, Ljubljana. Javna trgovska družba. Družbeniki: Andrej Šarabon, Marija Šarabon, in Ivan Volk, vsi trgovci v Ljubljani. Družbo zastopa vsak družbenik samostojno.

Trgovska poslovalnica Kmetijske družbe, družba z o. z., Ljubljana. Obratni predmet: trgovina na drobno in debelo z deželnimi pridelki, vinogradniškimi, vrtnarskimi, čebelarstvenimi in gozdarskimi pridelki, z živino, z vsemi kmetijskimi potrebščinami, z umetnimi gnojili, kmetijskimi stroji in orodjem, semeni, krmili, monopolnim blagom, s specerijo, kolonialnim blagom, tekstilnim in galanterijskim blagom. — Osnovna

glavnica v višini 200.000 din je vplačana v gotovini. Poslovodje: Oton Detela, veleposesnik, Predvor, dr. Stanko Kovačič, posestnik v Mariboru, Anton Soršak, ravnatelj v Ljubljani, Milan Mravljec, posestnik v Ljubljani in inž. Ferline Bogdan, ravnatelj Kmetijske družbe v Ljubljani. Družbo zastopa poslovodstvo, ki ga izvolijo družbeniki. Če sta samo dva poslovodja, zastopata družbo kolektivno.

Železnina »Jeklo« Albert Vodnik, Ljubljana. Trgovina z železnino in vsemi predmeti, ki spadajo v to stroko in s tozadevnimi polizdelki, surovinami in potrebščinami. Imetnik: trgovec Vodnik Albert, Ljubljana, Krakovska c.

Tvornica kartonaže Hergo, družba z o. z., Maribor. Obratni predmet: tvorniška produkcija vseh izdelkov iz papirja, lepenke in kartona, nakup in prodaja kartona, lepenke in papirja na drobno in na debelo, tvorniška izdelava in prodaja vseh kartonažnih in papirnatih ovojnin vseh vrst ter prodaja vseh lastnih izdelkov na drobno in na debelo. Osnovna glavica v višini 500.000 din je vplačana v gotovini. Poslovodje: Pchunder Terezija, trgovka, Hergouth Franc, trgovec, oba v Mariboru.

»Jutena industrija« Vilko Senica & Co k. d., Zalec. Obratni predmet: izdelovanje blaga iz jute, lana in konoplje, kakor tudi vseh drugih v tekstilne industrije spadajočih izdelkov. — Komanditna družba. Osebnostno zavezana družbenika: Senica Viktor, trgovec v Zalcu in Albert Anton, trgovec v Zagrebu. Družbenikov-komandi-

stov je osem in znašajo njihovi vplačani deleži skupno 1.650.000 din. Družbo zastopata oba osebno zavezana družbenika.

Vpisale so se naslednje spremembe in dodatki:

»Elegance«, oblačilna družba z o. z., v Ljubljani. Po notarski izjavi se je družba razdružila in prešla v likvidacijo. Likvidator krojaški mojster Avgust Legiša v Ljubljani.

»Elite«, konfekcija, družba z o. z., Ljubljana. Družba se je razdružila in prešla v likvidacijo. Likvidator Fran Perles, veletrgovec v Ljubljani.

Grom, carinsko posredniški in spedijski bureau, družba z o. z., Ljubljana. Družba se je razdružila in prešla v likvidacijo. Likvidator Grom Srečko.

stov je osem in znašajo njihovi vplačani deleži skupno 1.650.000 din. Družbo zastopata oba osebno zavezana družbenika.

Vpisale so se naslednje spremembe in dodatki:

»Elegance«, oblačilna družba z o. z., v Ljubljani. Po notarski izjavi se je družba razdružila in prešla v likvidacijo. Likvidator krojaški mojster Avgust Legiša v Ljubljani.

»Elite«, konfekcija, družba z o. z., Ljubljana. Družba se je razdružila in prešla v likvidacijo. Likvidator Fran Perles, veletrgovec v Ljubljani.

Grom, carinsko posredniški in spedijski bureau, družba z o. z., Ljubljana. Družba se je razdružila in prešla v likvidacijo. Likvidator Grom Srečko.

tiska, svobodo zborovanja, tajne in svobodne volitve za skupščino in za senat. Nasprotni smo organizacijam s fašistično smerjo, pa naj se imenujejo srbske ali hrvatske zaščitne, slovenski fantje ali seljačka straža. Nato je nastopil proti dr. Lazarju Markoviću, ki sedi v vladi, ki se vedno ni razveljavila prepovedi radikalne stranke. Zato tudi nima nobene pravice govoriti v imenu radikalne stranke. Ostro je zavrnil tudi izvajanja ministra dr. Kulenovića, ker pozablja, da so se Srbi v Bosni borili od Kosova pa do danes.

Dr. Maček pa je v posebni izjavi za sofijski list »Zora« dejal: 26. avgust pomeni veliki preobrat v življenju Jugoslavije. Vzrok 20letne borbe med Srbi in Hrvati je bil v različnem naziranju vodilnih osebnosti Jugoslavije. Dočim smo mi Hrvati bili mnenja, da se mora zgraditi Jugoslavija s skupnim delom srbskega in hrvatskega naroda, so bili Srbi mnenja, da morajo urediti samo svojo stvar. Ker pa se je spoznalo, da ni v Jugoslaviji samo srbski narod, se je napravil poskus, da se z vsemi narodi postopa enako. Ker ni bila Jugoslavija ustanovljena z dekretom, temveč po Božji previdnosti ter na podlagi velikih zgodovinskih dogodkov, se je moral ta poskus posrečiti. Če morejo tudi najbolj različni narodi živeti v ljubezni in soglasju, zakaj ne bi mogli Srbi in Hrvati, ki so po jeziku in značaju čisto blizu. 26. avgusta je bila priznana Hrvatoma hrvatska individualnost ter pravica do oblasti na hrvatskem ozemlju, za kar smo se borili 20 let. Naši notranji odnosi so bili urejeni z ozirom na vso državo in danes so tudi Srbi prepričani, da smo se sporazumeli na široki podlagi in da nam bo dal sporazum, če nič drugega, vsaj to, da nam je dal varnost pred nevarnostjo od zunaj. Zato smo prepričani, da bosta knez namestnik in predsednik vlade Cvetković zapisana z zlatimi črkami v zgodovini Jugoslavije.

Glede zunanje politike pa je dejal dr. Maček. Nenavadno sem srečen zaradi dogodkov, ki so se sedaj odigrali na Balkanu. Moja želja je, da se dosežejo med srbskim in bolgarskim narodom najpristnejši odnosi in da se še s tem dosežejo najbolj prijateljski medsebojni odnosi. Če samo s tem bomo ovrgli mnenje o slovanstvu, kakor da to ni sposobno, da si samo izvojuje svobodo.

Dosedanji gen. ravnatelj drž. železnice inž. Nikola Đurić je upokojen, na njegovo mesto pa je imenovan njegov dosedanj pomočnik inž. Milan Jojić.

Za direktorja direkcije za zunanjo trgovino bo imenovan, kakor se zagotavlja iz Zagreba, dr. Rudolf Bičanić, šef Zavoda za proučevanje seljaškega gospodarstva pri Seljaški slogi v Zagrebu.

Nov političen umor se je izvršil v Zagrebu. Ubil je bil bivši urednik »Mlade Jugoslavije« 37letni Ivan Brič.

Rušilec »Ljubljano« bodo v kratkem dvignili. Topovi in drugi laže odstranljivi deli so bili že demonstrirani in dvignjeni.

Iz Tirolske se je dosedaj na podlagi nemško-italijanskega sporazuma izselilo 14.506 Nemcev.

Snežna lavina v Gornji Adži v Italiji je zasula 50 vojakov. Dosedaj so izrekli 4 trupla.

barva, plesira in kemično snati obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, mouga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce,

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovanec do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Naglo naraščanje uvoza preko Maribora

Po podatkih glavne carinarnice v Mariboru so znašali carinski dohodki v preteklem januarju skupno 10.607.673,25 dinarjev. Od te vsote odpade na uvoz pretežni del, namreč nič manj kot 10 milij. 507.157 dinarjev, na izvoz pa le 100.516,25 dinarjev. Depozitov je bilo pretekli mesec 725.399,85 din.

Iz teh suhih števil lahko razberemo zanimive ugotovitve. Dočim so se prejšnja leta gibali dohodki mariborske carinarnice v zimskih mesecih nekako med 6 in 7 milijoni, so sedaj kar hipno poskočili. Pri izvozu so se dohodki povečali le za malenkost 1.623,25 dinarjev, tem večja pa je razlika pri uvozu. Prvi mesec nove svetovne vojne, v septembru lanskega leta, sta izvoz in uvoz preko Maribora silno zastala. Vojskujoče se države so svoje blago zadrževale, za uvoz pa ni bilo vagonov na razpolago, ker je ves vozni park železnice absorbiral vojaštvo. V oktobru se je naš izvoz precej popravil in je jelo blago v vedno večji meri odhajati čez mejo, ker so že bili vagoni na razpolago. V novembru se je slika še bolj spremenila in pričela se je konjunktura za naš izvoz. Vendar Maribor ni od povečanega izvoza profitiral mnogo, ker je blago šlo večinoma po vodni poti v Nemčijo in pa skozi Madžarsko. Nekoliko so se razmere popravile, ko je Donava zamrznila in je morala železnica prevzeti večji del izvoza v Nemčijo.

Dokaj drugačno sliko pa nam nudi uvoz, ki se v glavnem poslužuje železnice, ker je morje tudi za nevtralce več ali manj blokirano. Blago sicer prihaja po morju, vendar v zelo skrajnem obsegu in s silnimi zakasnitvami. Posledice tega še pred par meseci ne pričakovanega preobrata v strukturi zunanje trgovine Jugoslavije so hitro naraščanje carin-

skih dohodkov in raznih drugih dajatev, ki jih pobira carinarnica.

Dočim so še v novembru lanskega leta znašali carinski dohodki pri uvozu 6.579.598,25 dinarjev, so v decembru že narasli za 1.766.673,25 na 8.346.271,50 dinarjev. Še večja je razlika med dohodki v mesecih decembru in januarju t. l., namreč nič manj kot 2.261.401,75 dinarjev. V dveh mesecih so se torej carinski dohodki mariborske carinarnice povečali za 4.028.075 dinarjev ali skoraj za dve tretjini. Do neke meje so ti dohodki tudi mera za povečanje vrednosti uvoženega blaga. Povprečno velja načelo, da je carina tem večja, čim večja je vrednost blaga, vendar to načelo vedno ne drži. Več ali manj lahko rečemo, da se je tudi vrednost preko Maribora uvoženega blaga, v glavnem iz Nemčije, v dveh mesecih povečala nekako za dve tretjini.

Blago, ki ga Jugoslavija sedaj uvaža iz in preko Nemčije, so v prvi vrsti razne surovine, ki jih naša industrija v tako veliki meri potrebuje. Če bi se blago lahko dobilo in bi ne bilo ovir, kakor posebno pri bombažu in preji, bi bil uvoz še veliko večji in bi se bil od jeseni najmanj podvoji.

Izvoz se je preko Maribora tudi precej povečal, vendar se to pri carinskih dohodkih mnogo ne pozna, ker je prost, pobirajo se le razmeroma malenkostne manipulative pristojbine.

Prave slike o naši zunanji trgovini carinski dohodki seveda ne dajejo, ker se v Mariboru carini le ono blago, ki je namenjeno za naše kraje. Nekoliko bodo carinski dohodki sedaj padli, ker se je zopet ustanovila carinarnica v Celju, ki bo carinila vse ono blago, ki je namenjeno za južni del severne Slovenije, v glavnem za celjsko kotlino in Savinjsko dolino.

Povpraševanja po našem blagu v tujini

51 — Reka: odpadki od konoplje in konopljinih vrvi.

52 — Lima (Peru): zastopniška firma se zanima za ribje in mesne konzerve, za sir, zdravilne rastline, bolhač, stavbeni les, nasoljene ribe.

53 — Milan: zastopniška tvrdka išče karbon papir in vezane karnere za izvoz v Nizozemsko Indijo.

54 — London: parklji, kopita, kostna moka, čreva, dlaka, konoplja, vpognjen les, baterije, perutnina, sir, mlečni prah, ribje in mesne konzerve, slanina, sadje, zdravilne rastline, gnjat, med, kumare, suhomesnato blago, česeni, soja, papir, semena, tanin, umetna gnojila.

55 — Tanger: povrtninske konzerve, jetrne paste, salama, mo-

ka, čevlji, moško sukno, cenene moške in ženske nogavice, petrolejske svetilke.

56 — Milan: ekstrakti za strganje kož.

57 — London: konzerve, orehi, oluščeni in neoluščeni, sadni sok.

58 — Carigrad: zobotrebi (2 tisoč kilogramov, pritrjevalke za perilo, klinje za britve.

Interesenti naj se obrnejo na »Obaveštajni osek Zavoda za unapredjenje spolne trgovine v Beogradu«, poštni predal 818 ali na »Delegacijo Zavoda za unapredjenje spolne trgovine, Zagreb, Ilica 49/III., 2. stopnišče, ter naj pri tem navedejo tekočo številko povpraševanja oziroma ponudbe ter kraj, na katerega se povpraševanje oziroma ponudba nanaša.

Doma in po svetu

Vojni minister general Nedić je imel ob otvoritvi novega dela palače Ratniškega doma v Beogradu na rezervne oficirje pomemben nagovor, v katerem je med drugim dejal: Naša prva obrambna sila je v rezervi in rezervnih oficirjih. Ves narod je rezerva. Vsa uprava in oskrba vojske morata biti poverjeni poleg malemu številu aktivnih oficirjev v glavnem rezervnim oficirjem. Že Napoleon je dejal, da ne more biti neka vojska slaba, če ima dobre starešine. Da bi bili rezervni oficirji na višini svoje naloge, morajo imeti vse sposobnosti, zlasti moralne in znanstvene, ki so danes potrebne. Vodje naroda morajo biti samo tisti, ki fanatično ljubijo svoj narod in svojo domovino. Posebno pa se moramo dvigniti nad vsakdanjosti danes, ko besni vojna v Evropi. Vse malenkosti treba pustiti ob strani. Vsak dan citate poročila z bojišč in veste, kako veliko besedo imata danes znanstvena pripravljenost in tehnika. Nepripravljena vojska je premagana že v miru. Moram vas pohvaliti, gospodje rezervni oficirji, ker ste iz lastne pobude ustanovili strokovne tečaje, da se vojaško strokovno izpopolnite. Za kapetanske in majorske izpite se vas je prijavilo tako mnogo kakor dosedaj še nikdar. Danes je po divizijskih mestih šest središč za pouk rezervnih oficirjev. Posebno v Ljubljani in v Beogradu so ta predavanja odlično obiskana. Rezervni oficir mora naravnost fanatično opravljati svojo službo, ker dober primer vzdigne vojaka. Septembra meseca sem obiskal mobilizirane oficirje ter našel tako disciplinirane in požrtvovalne rezervne oficirje, da sem jih vprašal, iz katerega razreda vojne akademije da so... Veste, da je pustilo 20letno burno politično življenje naše domovine mnogo negativnih posledic v našem državnem in nacionalnem življenju. Odkrito vam povem: Ni dobre vojske, če notranje politično življenje ne ustvarja ugodnih pogojev zanjo. Zato je potrebno, da ste vsi ene volje, da ohranite Jugoslavijo in zato gojite med seboj duh bojovništva, edinstva in dela. Samo takrat, če bomo pripravljeni, nas bodo spoštovali naši prijatelji in naši neprijatelji. Na koncu svojega govora je vojni minister sporočil, da je odlikovano Združenje rezervnih oficirjev z redom Belega orla III. stopnje ter jim je k odlikovanju iskreno čestital.

Demokrati in radikali glavnega odbora stranke so se znašli v presoji notranje politične situacije na isti liniji. Tako je govoril v imenu Ljube Davidovića dr. Boža Marković v Kragujevcu, da je motna zunanja situacija, prav tako pa tudi notranja. Demokratska stranka je bila za pravi sporazum s Hrvati, toda tako, da se najprej izvede demokratizacija vsega političnega življenja v državi in šele potem notranje preuredi država. Sedaj pa je bil sklenjen sporazum, ki ni razen proglasitve banovine Hrvatske rešil niti enega vprašanja. Demokratizacija se ni izvedla. Najprej so se obljubljale volitve za december, potem za januar, sedaj za februar, a volivnega zakona še ni. Mnogim občinskim upravam je že potekel mandat, a volitve za nove uprave se ne razpišejo. Stari upravni aparat je ostal nedotaknjen, ravno tako pa tudi vsi stari zakoni o društvih in posvetih ter o tisku.

V Novem Sadu pa je govoril o politični situaciji v imenu rad. glavnega odbora Stojan Špadić ter med drugim dejal: Narodna radikalna stranka zahteva svobodo